

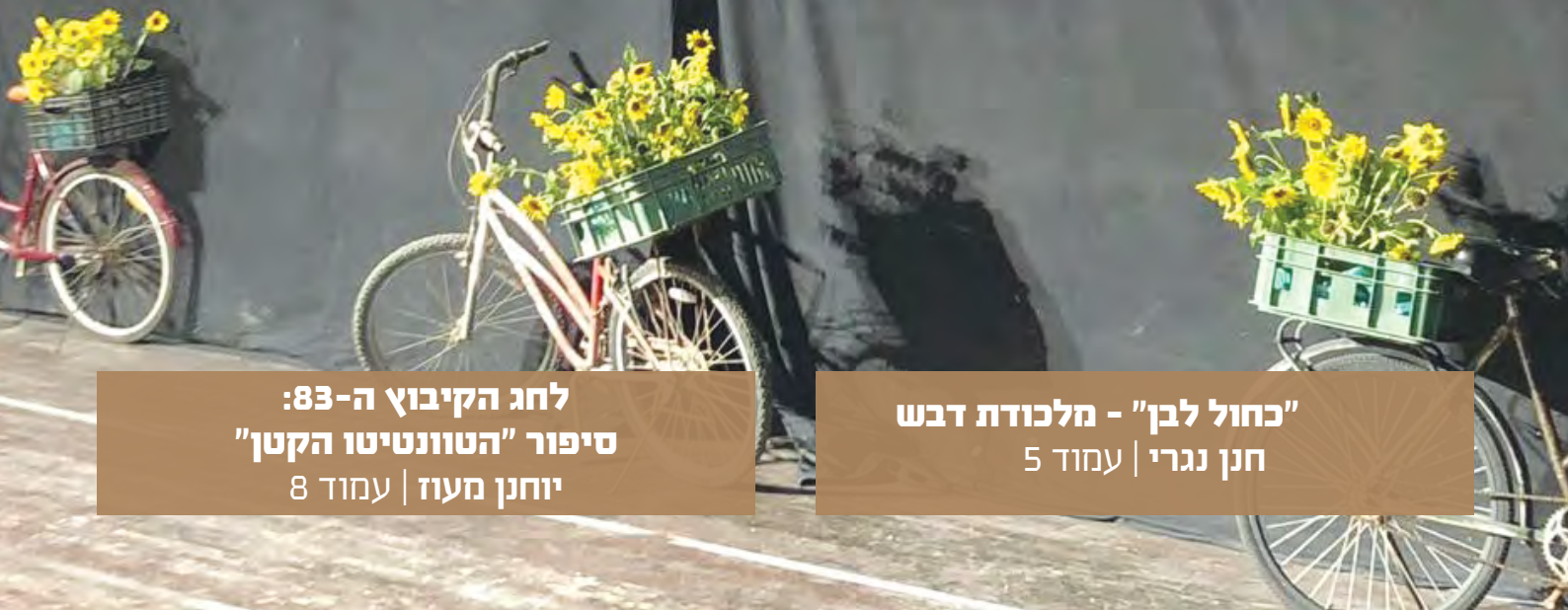
בשעבר

ידיעות קיבוץ הזורע - ח' תמוז התשע"ט - 11.07.2019

הזורע 83

ארבע אחר הצהריים.

לחג הקיבוץ ה-83:
סיפור "הטוונטיטו הקטן"
יוחנן מעוז | עמוד 8

"כחול לבן" - מלכודת דבש
חנן נגרי | עמוד 5

תוכן עניינים

- 3 | **עדכונים מהנעשה בקיבוץ**
עדכוני תרבות / איריס רפאלי
מהנעשה בספרייה / יעל כרמי
- 5 | **לקראת בחירות**
מלכודת דבש / חנן נגרי
- 6 | **טורי אישי**
/ יעל כרמי
- 7 | **ענייני השעה**
לזבי 99 / עמירם וייס
- 8 | **תיבת הזיכרונות**
סיפור "הטוונטיטו הקטן" / יוחנן מעוז
- 10 | **היה היה**
החופש הגדול / צוות הארכיון
- 12 | **תרבות ופנאי**
פינת התובנה / בועז בש מרץ
טיפת מיתולוגיה / אהוד דור
קווים לדמות / ריימונד אליס
- 13 | **שביליסטים**
יומן מסע / ניר רענן
- 15 | **לקראת שבת**
פרשות השבועיים / דובי זמר
אחרי הכל שיר
סוף פסוק
- 15 | **לוח מודעות**
- 16 | **שו"ת**
לנה נוימרק / דני נהב

לוח זיכרון | יולי

- 1.7.98 חנה נהב
- 5.7.14 שמחה מאיר
- 7.7.98 מרים לוי
- 7.7.11 ריטה בן צבי
- 9.7.04 רות חתתיהו
- 10.7.02 רחל להב
- 10.7.07 אילן שמע
- 11.7.01 צפורה מרקוביץ
- 11.7.09 ענב אורן ויטנזון
- 13.7.06 נדב שחם
- 14.7.17 עודד פרוינדליך
- 16.7.89 ירדנה חורש
- 18.7.48 נפל ליד לטרון
אשר לוי
- 18.7.48 נפל בפלוג'ה
יהושע אשכנזי
- 18.7.93 לולי חרמוני
- 21.7.86 פרץ כהן
- 22.7.15 חשה שמע
- 23.7.60 יונתן (לוקה) לוקס
- 24.7.06 ליזה רפאלי
- 25.7.85 לאה רפאלי
- 26.7.86 מאיר אלדור
- 27.7.90 מנחם שפייר
- 27.7.97 אריקה כהן
- 28.7.74 גד לוי
- 28.7.87 יהודה דוברין
- 28.7.02 אילזה מאירהוף
- 30.7.02 מאיר מירון
- 30.7.02 ג'ון מוריס

הערכת בשער

עורכת
אילת ראטס

עיצוב ועריכה גרפית
אנה אבריאל

טלפון
050-7450642

דוא"ל
bashaar.hazorea@gmail.com

השתתפו בגיליון זה

איריס רפאלי, יעל כרמי, חנן נגרי, עמירם וייס,
יוחנן מעוז, ריימונד אליס, צוות הארכיון,
בועז בש מרץ, אהוד דור, ניר רענן, דובי זמר, דני
נהב ולנה נוימרק.

הגהה

מרים גרוס ועמוס אורן

תמונת שער

צילום: אדיר אילן

הפצה

שי מוריס, רינה רשקוב

חג הקיבוץ ה - 83

בשבוע שעבר חגגנו יום הולדת לקיבוץ, וזה הזמן להודות לאנשים הרבים שלקחו חלק בקיום האירוע:

ראשית - המון תודות לצוות המופלא, בראשות **ענת פרוינד והילה תורן**, שלקחו על עצמן את ניהול החג, יחד עם: **דרור בקיש, גל אבריאלי, דיוויד ריילינגר, איריס הורן שלו, ברק גורן, שרון כהן וננסי פלד**.

לצוות ה'אפטר פארטי', בראשות **רונית פלד**, יחד עם **מרסיה שחורי, ניר מרקוביץ' ואמנון מאיר**.

תפאורה - **לאדיר אילן**, שצייר את דמויות "תירס חם...", **יסמין ירון ושחר חזן** המדהימות והכישרוניות, שכתבו, צבעו וחתכו, בעזרתן של **ליה זינגר, תמר בן יוסף ושיר כפרי** - בנות המרחב הצעיר, שנרתמו ועזרו, וכמובן **שרה גורן ואור רפאלי**.

לשלומית אלישב, על סידורי הפרחים באולם. **לאנה אבריאלי**, על עיצוב המודעה היפהפייה ללוחות המודעות ולאתר הקיבוץ.

לראומה, על עדכון סרט המייסדים (למי שלא שם לב, ראומה הוסיפה מייסדים שנשמטו בטעות...)

לאהרון בנארי, רועי וולף, ארז וולף, מירי פלד, מורן ירון והלל ירון - ש"הרימו" את האולם עם שירי הזרוע והוכיחו שעדיין לא נס לחם...

לזיוה סלע ורן סולומון, שבירכו את הקיבוץ בברכה מרגשת, שכתבה **לאה פלד**.

לרינת כהן, אחראית הצעירים היוצאת, **הילה תורן ויונת אבריאלי** - אחראיות הצעירים הנכנסות, שהתחילו מסורת של ברכת הדרך לנערים והנערות שסיימו י"ב - קבוצת "נורית".

לדפנה בן דוד שרגאי עם **נעמי עטיה** - ריקוד ילדי הגנים. **לסלעית בר אילן** על ארבע אחר הצהריים שלה...

להגר ראובני, על ריקוד סבים-ילדים של המרחב הצעיר, בהשתתפות: **אביגיל צרפתי ואבינועם, אלי סולומון ותמר, דבורה בן דוד וירדן, דיוויד ריילינגר ואלי, דני אלבוחר ואריאל, יהודית שחורי וליה, מיה סלע ויובל, מרים גרוס ויהב, רוני מוריס ולילך, שושי שחף וגלי, מרים וילפנד ולוטם**.

לגיגי רז, שקיבל 'צו 8' לעלות לבמה ולהקריא את מה שבן קבוצתו, **ערן שפייר** (שביקש להישאר בעילום שם...), כתב על ארבע אחרי הצהריים שלו.

SO LOW - סרטם של **נויה בן יוסף ומיקי שמע**, שכתבו, צילמו והפיקו. עריכה **מיה כלב**, שחקנים - **מיקי שמע וזיו פלד**. סרטון כל כך מיוחד ועכשווי, שהפיקו תלמידי כיתות ט' ו-י', עם המון חוש הומור, תוכן ויצירתיות. מגיע להם שאפו ענק על היוזמה והנכונות, ומהתגובות שהגיעו אליי - זו ממש יצירה שאפשר להתגאות בה. מאחלת לנו עוד הרבה יוזמות מהנעורים - אתם ממש מופלאים.

לננסי פלד, שביימה את **רפי שדמון** המופלא עם **4 הח'צניקים המדהימים - מור בקיש, שלומי כהן, סהר אבריאלי**

ובני שמע - בסיפור לפני השנה של "איה פלוטו".

לגמלאי הגד"ש - **דוד לובל, דוד ענבי ומוסה הורן**, על קטע הקישור של גיוסי הכותנה בהזרוע, יחד עם **4 הח'צניקים המופלאים**, וכמובן בבימוי **ננסי פלד**.

סרט הוידאו של ארבע אחר הצהריים - תסריט, בימוי והפקה - **דרור בקיש וראומה ריילינגר**, צילום - **דוד וראומה ריילינגר**, צילום האבובים - **זוהר ניב**. בהשתתפות: **4 הח'צניקים המופלאים, לורן, מריה, וויאן שגיא, ביצי סטון, חיים ירון, בלה שני, מורן ורוני ירון, יאיר בן דוד וירדן, שרגאי, שולה ומשה זינגר וכל המשפחה, עדי ומיקה בר, תמנע וגנון אפרוח, צוות 'במבי' והתינוקות, פרלה וים הוכמן, וילדי המרחב הצעיר**. רעיונות ותמיכה - **דלית לוי ורוני כלב ירון, תרצה לובל ואהרון בנארי** - על האביזרים והבגדים, ולכל אותם "ניצבים"...

ריקוד העבודה של הנעורים, בניצוחה של **זיו פלד** ובהשתתפות - **מיקי שמע, אלה בנארי, גיל זינגר, ענבר דינור, עפר וולף, תום גורדון, תמרי דור, שני אבריאלי ויונתן ירון**.

להקת הבית - האחת ויחידה, שתמיד מתבלת כל חג בשירים, בראשותו של **גלי אבריאלי, דרור בקיש, מורן ירון וילון שחורי**. הזמרים **תום ונוה שלו, ניב סלע, ארז ברקאי, ערן גבאי וסהר אבריאלי**.

לברק גורן, שהחזיר אותנו ב'אפטר פארטי' לארבע אחר הצהריים המיתולוגי, והכין לנו 'כלב קר' ונקניקי שוקולד. המון תודות **לנעמי עטיה**, שחתכה איתנו את כל העוגות, שהוגשו בצורה כל כך יפה.

לזיו פלד וצוות "זיו מעדניה לאירועים", שתרמו את הפיצות המצוינות ל'אפטר פארטי'.

למרסיה ולגבי שחורי, שהיו על הבר בכל מהלך ה'אפטר פארטי', וניהלו את חלוקת המשקאות ביד רמה, יחד עם **שקמה אלישב ושקד קטן**.

לזוהר ניב, שמספק לנו את השתייה ועוזר תמיד מאחורי הקלעים - אין כמוך.

לצוות "**חתונות והלוויות**", שכבר מזמן אינו רק צוות הגברה ותאורה, אלא גם תפאורה, הקמה וכל השאר - הנערים הכל כך חרוצים, נאמנים ומשקיענים, שעושים באמת לילות כימים להצלחת כל אירוע ובמיוחד בערב הזה - **ליאם האקט, רותם יסינובר, תומר לביא, שחר תורן, איתמר בן שלום, ואייר אבריאלי**. גם לדור ההמשך (הצעירים יותר), שעושים עבודה מקצועית, בזכות טיבי והבוגרים שמלמדים אותם - **תומר כפרי, יפתח עטיה ונועם לביא**.

כמובן תודה גדולה גם לשני "האסים", שתמיד נמצאים מאחורי הקלעים, מרכיבים לפני... ומפרקים אחרי שכולם כבר הלכו - הלוא הם **ניר מרקוביץ' וטיבי**, ששום דבר בתרבות לא קורה בלי עזרתם.

83 שנים זה לא דבר של מה בכך... ולראות כל כך הרבה חברים שלוקחים על עצמם, מתנדבים ומשקיעים ממרצם, כוחם וכל מה שאפשר, כדי להרים ערב שכזה - זה בכלל לא <<<

מובן מאליו, ועל כך תודה גדולה מאוד!
כולי תקווה שלא שכחתי אף אחד...

מה מצפה לנו בהמשך:

- 19.7.19 מסיבת קיץ - פרטים בלוח המודעות
- 19.7.19 - יונתן ניר מתארח עם סרטו "תמונות חיוני", על הצלם עמוס נחום.
- מעבר לכך שיונתן יצר את הסרט עם הבמאי דני מנקין, שהיה אצלנו לפני שנתיים, ויונתן ניר הוא "משלנו", הסרט מדהים והביקורות משבחות.
- 26.7.19 יום שישי, ירמי קפלן מתארח בהזורע, בדשא של בית וילפריד. מועצה אזורית מגידו פורשת את חסותה על מופעי קיץ בתחומי המועצה, ואנחנו חלק מתוכנית האירועים. הכניסה למופע מכיתה ז' ומעלה. נא לא להביא ילדים.
- 2.8.19 יום שישי, בשעה 10:30 - מפגש בנושא ספרם החדש של רמי ונורית הרפז - "השבוי ואשת השבוי" (ראו מודעה בעמוד זה)
- 14.8.19 "נשים עושות שלום" על הצעת החוק "חלופות מדיניות תחילה" - החוק שיכול למנוע מלחמה.
- 16.8.19 יום שישי - ט"ו באב (ראו מודעה בלוח בעמוד 15)

הזמנה

ביום ו', 2 באוגוסט, באולם התרבות בקיבוץ הזורע נערוך אירוע השקה לספר "השבוי ואשת השבוי" מוזמנים להיות איתנו

10:30 - התכנסות
11:15 - ישאו דברים:
פרופ' עמיה ליבליך
מנחם עיני
ונוספים

להתראות

משפחת הרפז

לנוחיות אנשי המרכז - אנו מתכננים אירוע נוסף
ב-13 בספטמבר במרכז יצחק רבין

ומנגינות, לשעת סיפור נהדרת 'המכשף שרצה לעוף'.
אבי כישף את הילדים וגם את ההורים בסיפור, בשירה
ובנגינה, והורים רבים אמרו שזו הייתה אחת ההצגות
הטובות שהבאנו לספרייה. בשנה הבאה נזמין אותו שוב.

הערב על הספר 'בנתיבי האש - חטיבה 600 ביום
הכיפורים' נדחה לחודש ספטמבר, עקב בעיית בריאות
של אחד המחברים, אילן כפיר. אנו מאחלים לו הרבה
בריאות והצלחה עם ספרו החדש "סופה" בדרך לאיראן,
אותו נרכוש בקרוב מאוד.

עם תחילת החופש הגדול, רכשנו הרבה ספרי ילדים ונוער
חדשים ומומלצים. מוזמנים לבוא, להתרווח על השטיח,
לקרוא ולשאול את הספרים.

עדכנו את זמן ההשאלה של הספרים ל-30 יום, וניתן, עם
הודעה אלינו, להאריך את זמן ההשאלה.

נא הקפידו להחזיר בזמן כדי שכולם יוכלו ליהנות
מהספרים.

נשמח לקבל המלצות לרכישת ספרים מקוראי האנגלית
שבינינו.

*כל הערה ובקשה ניתן לשלוח למייל של יעל:

library_mgr@hazorea.net

התברכנו בספרייה שהיא אחת היפות בארץ. אנו שמחות
על כל ילד, משפחה וקורא/ת הבאים אלינו.

בואו לשאול ולקרוא ספרים.

יעל כרמי ■

ההנעשה בספרייה

סיכום חודש הקריאה - יוני 2019, בספריית מת"ן

'אם יש לך ספרייה וגינה, יש לך כל צורךך.'

מרקוס טוליוס קיקרו

פעם קראו לו 'שבוע הספר' ועם השנים הוא הפך לחודש
שלם. חודש יוני 2019, הוא חודש הקריאה, היה מלא
באירועים ובספרים בספריית מת"ן בקיבוצנו.

במשך כ-3 שבועות, נערך יריד מכירת ספרים "יד 2".
זו הפעם השלישית שהיריד נערך, ולשמחתנו, זוכה
להצלחה גדולה. ספרי ילדים, פרוזה, עיון ואנגלית. כל
ספר נמכר ב-5 ₪. נאסף סכום של 655 ₪, שמוקדש
כולו לרכישת ספרים חדשים לספרייה.

היריד הבא ייערך סמוך לחופשת חנוכה.

ב-13.6 אירחנו את אפרת מס, בערב שהוקדש לספר
שכתבה לזכר אמה חנה טל-קנטור. קהל גדול גדש את
הספרייה וזכינו לערב מרתק ותרבותי, שבמרכזו מבט
אישי על הקיבוץ בשנות ה-50. אפרת סיפרה, ברגישות
רבה, על תחושותיה כילדה בקיבוץ, תוך סערה משפחתית
ואידאולוגית גדולה, והקהל נענה לה.

נשאלו הרבה שאלות, חברים וחברות סיפרו מעברם
והערב הותיר רושם גדול על כל המשתתפים. אנו מודים
מאוד לאפרת, על כך שבאה וסיפרה וגם תרמה שני
ספרים לספרייה.

ב-24.6, אירחנו את אבי שדה, בעל תיאטרון אגדות

מלכודת דבש / חנן נגרי

של איימן עודה בעצרת המחאה (של האופוזיציה), כשבוגי אומר שהוא מרגיש קרוב יותר לעודה, בכל הנוגע לזהותה הדמוקרטית של ישראל, מלראש הממשלה בנימין נתניהו. "עם עודה יש לנו ויכוח על היהודית" אמר בריאיון ("הארץ" 26.5.19) "יש לנו ויכוח עם נתניהו עוד יותר חריף על הדמוקרטיה". כאשר צבי האוזר מתל"ם, שניסח את חוק הלאום בהיותו מזכיר הממשלה, וכן גם יועז הנדל מתל"ם, שניהם לא השתתפו בעצרת המחאה, גם בגלל השתתפותו ונאומו של תת אלוף אמל אסעד, שהוא בין מובילי המאבק נגד חוק הלאום, נקודה.

מכל אלה נוצרה מפלגת "כחול לבן". למכלול הזה הצביעו רבים ממצביעי מרצ וממצביעי מפלגת העבודה, מתוך חיפוש מסגרת שתוכל להכיל ציבור רב ומגוון ככל האפשר. אבל, אישית, זה לא מחייב נקיטת עמדה פוליטית ברורה כלשהי.

אבל כמו תמיד בעבר, כך גם בעתיד, האנשים הטובים, ואני מתכוון לטובים באמת - הרוצים שחיינו יהיו טובים יותר ונקיים יותר, ימצאו בשבי הימין של ביבי נתניהו שיישב בכורסה ויצחק מכם. ואם חלילה זה יקרה, ויהיה חיבור של "כחול לבן" לממשלת אחדות, כלומר ימין וימין, מצבם של אותם מצביעים תמימים יתאים לאותו משל, שהמשיל הפרופסור אוריאל פרוקצ'יה מהאוניברסיטה העברית, המלמד שם משפטים, והוא: "כהתכנסות של שני זאבים וכבשה, המחליטים ברוב דעות על תפריט ארוחת הערב" (הארץ 19.5.19), וברור מי הכבשה...

אני חבר מרצ מאז הקמתה ובצדק ייחשבו דברי כמשוחדים. גם מפלגתי עשתה לא מעט טעויות, אם בשגגה ואם במחשבה מוטעית. ישנה גם מפלגת 'העבודה', שבורחת שנים רבות מין התיגו ה"שמאלני", וביחד עם זה היינו שותפים לאורך דורות לעשייה הציונית והחברתית, של העם ושל המדינה. לכן, יש מקום ויש הכרח לשלב ידיים, כל אחד עם המצע שלו. לשלב ידיים לגוש אחד דוגמת "המערך", בזמנו. ויש הכרח להזמין לשותפות הזו את המפלגות הערביות, הקרובות לנו חברתית, ולהניף ביחד את דגל שתי המדינות, כפתרון האחד לסכסוך שבינינו, ובמשותף לתמוך במועמד המפלגה הגדולה שבאופוזיציה (כנראה שזה יהיה בני גנץ), ובתנאי שברגע האחרון לא יקפוץ לעגלת השלטון. בתקווה שבכוחות משותפים נוכל להחזיר את מהלך ההיסטוריה, הנלוז הנוכחי, לשפיות. ■

* רשימה זו נכתבה והוגשה לפרסום בטרם חזרתו של אהוד ברק לבמה הפוליטית. מפאת חוסר מקום בגיליון הקודם הדברים מתפרסמים כעת.

יש אומרים; חולשתנו, ה"שמאלנים", בהיותנו מעטים. אז הינה ההזדמנות להיות גדולים. קם מושיע ושמו בני גנץ, שזכויותיו שמורות לו, והוא יאסוף תחת כנפיו את כל מי שירצה לגדול, וביחד נהיה עם רב ורב כוח. אז מי מאיתנו לא ירצה להצטרף לגוף כזה, שמבטיח "חוסן לישראל"? קראתי, בתשומת לב רבה ככל האפשר, את נאומו הראשון של בני גנץ - "לאחר שנות אלפיים של שתיקה - ומצאתי את המילה שוויון רק פעם אחת, וזה בהקשר לחינוך, אבל יש התייחסות "להעמיק את השותפות עם החרדים, עם הערבים ועם הדרוזים". שתי מדינות לשני העמים "יוק". הרי הנציג של העדה הדרוזית, תת אלוף אמל אסעד, לוחם בצבא ההגנה לישראל, למען מדינת ישראל, בא למפלגתך עם בקשה אחת ויחידה, והיא - תתנגד לחוק הלאום! ואתה לא אמרת מאומה. ומי בכלל צריך את חוק הלאום, כאשר הכל כבר נאמר ונכתב במגילת העצמאות!

להלן קטע ממגילת העצמאות האומר הכול:

"מְדִינַת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה פְּתוּחָה לְעַלְיָה יְהוּדִית וְלִקְבוּץ גִּלְיוֹת; תִּשְׁקַד עַל פְּתוּחַ הָאָרֶץ לְטוֹבַת כָּל תּוֹשְׁבֶיהָ; תִּהְיֶה מְשֻׁתָּתָה עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת, הַצִּדָּק וְהַשְּׁלוֹם לְאוֹר חֲזוֹנָם שֶׁל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל; תִּקְיַם שְׁוִיּוֹן זְכוּיֹת חִבְרָתִי וּמְדִינִי גָמוֹר לְכָל אֲזְרָחֶיהָ בְּלִי הַבְּדֵל דָּת, גִּזְע וּמִין; תִּבְטִיחַ חִפְּט דָּת, מְצַפּוֹן, לְשׁוֹן, חֲנוּף וְתִרְבוּת; תִּשְׁמֹר עַל הַמְקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל כָּל הַדְּתוֹת; וְתִהְיֶה נְאֻמָּנָה לְעִקְרוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל מְגִלַּת הָאֲמוֹת הַמְּאֻחָדוֹת."

אבל כפי הנראה, רבים מחברי ואוהדי מפלגות 'מרצ' ו'העבודה' הוקסמו משפע המילים ומגודלו של הנואם, נפלו לתוך מלכודת הדבש, ואולי גם מצאו מפרץ מילוט מן הקללה שביבי זרק עליהם ה"שמאלנים". נכון, כל הארץ מלאה בשנאה לשמאלנים; אבל הקללה הזו תמשיך לרדוף אותם גם להבא. כי כל מי שהוא נגד ביבי הוא שמאלן. הלואי!

לא אפרט כאן את דבריו של גנץ על גושי ההתיישבות, על בקעת הירדן, על הגולן ועל ירושלים המאוחדת, שתישאר לעד בירתם של העם היהודי ושל מדינת ישראל. כל אלה חלק מן החזון של "חוסן לישראל".

בהמשך נוצר שיתוף בין מפלגתו של גנץ למפלגת 'יש עתיד', שמנהיגה הכריז שלא יישב יחד עם ה"זועביז", אבל את קולותיהם הוא בוודאי רוצה! ואז מצטרפת לחגיגה שותפה שלישית, והיא מפלגת תל"ם (תנועה לאומית ממלכתית) של משה בוגי יעלון.

כך נוצרה מפלגה אחת, בין 'חוסן לישראל', שאיש לא יודע בדיוק מי היא, לבין 'יש עתיד', שלא תשב עם ה"זועביז", ביחד עם תל"ם, שראשה שולל את השתתפותו

חיבוק בין ארבע לשבע לחג הקיבוץ בסימן "ארבע אחר הצוהריים"

בבית הילדים, נשארים שומרת הלילה והאינטרקום. קשה, נכון? לא טבעי. מרגע שהעליתי פוסט בפייסבוק, ואמרתי שאני מתכוננת לכתוב על הלילה המשותפת בבלוג שלי, זרמו תגובות.

כותבת לי ציפי מורי: "פחד. זו המילה. עומדת מול התיבה על הקיר גבוה ולוחשת 'שומרת', בואי לכיתת שיטה... שומרת, בואי לכיתת שיטה'. בוכה לכרית שלא יראו ולא ישמעו. שלא יציקו לי... שלא יצחקו עליי... 'שומרת, בואי לכיתת שיטה!'"

כותבת דגנית לוקס: "לינה משותפת, עם מי? עם איל, רותם וגל, שפוחדים בלילות בדיוק כמוני, שתרם בחושך

אחר ריח הליטוף של אמא, אחר הקול המרגיע של אבא, וחום גוף המתובל מעט נשמה... ומקבלים במקום השקטה, 'חבילת השתקה' אטומה, בצורת כוס מים קרים, קיר לבן ושומרת לילה שעושה את משמרתה. רק בלילות שישי, כשאימא הייתה מגניבה אותי לחדר ולמיטתה, ידעתי מה זו שינה רציפה ועמוקה."

יעל נאמן, בספרה 'היינו העתיד', מתארת איך בכיתה ב' ראתה בפעם הראשונה מבוגר בפיג'מה, את אבא שלה. מרוב בהלה למראה הזה, של איש הישן ופניו לקיר, לבוש פיג'מה ענקית ולא בגדי עבודה, מכוסה בשמיכת

חיבוק בין ארבע לשבע. ארכיון בית קשת

פיקה, נתקפה פחד נוראי, רצה החוצה וצעקה: "הוא מת. הוא מת". עד שאחד המבוגרים על השביל נכנס לבדוק ואמר "הוא ישן, הוא לא מת. כך נראים מבוגרים ישנים."

אמי, שולה ז"ל, סיפרה רבות על ילדותה כילדת חוץ בקיבוץ גבעת השלושה. הכל היה של כולם. הבגדים, הספרים, האוכל, השינה והחלומות. הפוחדים בלילות שמרו את הפחד לעצמם. האמיצים צחקו לפוחדים. המיואשים ברחו בלילות לחדר ההורים. כשסיפרה אימא שוב ושוב על ה'כולם' הזה, על השיתוף שנכפה עליה, חזרה להיות ילדה. כל מי שהגיב לי, חזר להיות ילד בבית הילדים.

בספרו הנהדר של עמוס עוז "בין חברים", יש סיפור אחד שקראתי שוב ושוב - "ילד קטן". על יובל, הילד

<<<

בארבע אחר הצוהריים היו נפתחות דלתות בתי הילדים בכל הקיבוצים, בכל הארץ, והילדים פרצו מהן ורצו לחדרי ההורים. השבילים התמלאו בילדים רצים וגם כאלה שרכבו על כתפי הוריהם - לחדר. בחדר ההורים השעות היו קצובות וצריך היה בשלוש השעות האלה, בין ארבע לשבע, להספיק הכול. לספר, לשחק, לטעום עוגה, להתחבק... כשכל הזמן הזה תקתק השעון והשעה שבע התקרבה.

על בית הילדים המיתולוגי, אותו בית בו גדלו ילדים בהשגחת מטפלות, רק שמעתי וקראתי. גדלתי בעיר. ישנו, אחי ואני, בחדר אחד קטן, במיטת

נוער שבלילה נפתחה לשתי מיטות. אחת לי ואחת לו. נמוכה וגבוהה. אמא ואבא היו בחדר הסמוך. תמיד. כשהגענו לבקר חברים של ההורים בקיבוצים שונים, קינאתי מאוד בילדי השמש האלה, היחפים, שגרים להם בבית משלהם בלי הורים, עם חוקים אחרים. דמיינתי אותם לעצמי כמו בילבי, שגדלה בוילה וילקולה ומותר היה לה לעשות כל מה שרצתה.

אין הרבה צירופי מילים כמו הצירוף 'לינה משותפת', המעלה כל כך הרבה זיכרונות ורגשות. טובים ורעים.

הינה מגיעה השעה שבע בערב,

שהיא שעה של ארוחת ערב, של מקלחות, של ילדים בפיג'מות דובים, של שיער רטוב בריח שמפו, של סוף היום המתקרב, של שולחן סביבו אפשר להתקבץ מכל היום, מכל העיסוקים, מכל החדרים ולהיות משפחה. אחר כך מכבים אור במטבח, מי מול הטלוויזיה, מי בספר או במחשב. בחדרים שוכבים הילדים במיטותיהם, ומעליהם דולק אור קטן, ובכל רגע נתון אתם יכולים לגשת אליהם ולהיטיב שמיכה. ובכל רגע נתון הם יכולים לקרוא: 'אמא, אפשר מים?' או 'עוד סיפור'.

אבל אז, בימי ה'לינה המשותפת', בשעה הזו של המקלחות, הארוחות וההשכבות, נתנו הורים את כפות ידיהם של ילדיהם בידיהם והוליכו אותם לבית הילדים, נפרדים מהם בסיפור ובנשיקה ועוד אחת, כשהמטפלת מאיצה ש'עכשיו אומרים לילה טוב ונפרדים'. מאחור,

החריג, הבכיון, שמחזיק בברווז גומי ואינו אהוב, לא על חבריו ולא על המטפלות. ערב אחד, אחרי שהילדים מציקים לו ומתעללים בו, הוא בורח מבית הילדים, והתיאור של הדרך אותה הוא עושה בחושך, בגשם וברוח, מדמה שרודף אחריו זאב שחור, לקוח כמו מתוך סיפור אימה. הוא מגיע מרוח בבוץ, בוכה וקפוא מקור, עד לחדר הוריו, ולא מעז להיכנס, כדי שלא יכעסו עליו. הוא צונח על המדרגות, עד שאביו חוזר, מוצא אותו ויוצא לנקום בילדים שהתעללו בבנו. בכך אביו שובר את כל החוקים של הקיבוץ, לוקח את החוק לידי, במקום להעביר אותו לטיפול בועדת החינוך, והופך לערב אחד לאב מגונן.

שמעתי גם סיפורים נהדרים, מצחיקים, על אחווה גדולה, חברות בין ילדים שקיימת עד היום, בקבוצות עם שמות כמו 'שלהבת' ו'חרצית'. כשהם נפגשים, ממרחק השנים, הם מזכירים זה לזה מה עשו למטפלת הזו ולשומרת הלילה ההיא, עם המשפט האלמותי: 'לסובב ראש לקיר ולישון'.

ארבע מיטות בארבע קצוות החדר, בשירה המקסים של עדי שרף ג'יבלי, והמרחק בין ה'בית' ל'חדר', למרות

ריחות היסמין והיערה, שורט את הלבבות הקטנים, ההולמים בפחד הלילה, ומחכים לשלוש השעות אחר הצהריים, ולחיבוק בין ארבע לשבע.

ארבע עד שבע / עדי שרף-ג'יבלי

בְּדֶרֶךְ לְבֵית הַיְלָדִים | עַל כְּתֻפֵי שֶׁל אֲבָא | אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים
חַיִל גְּלוֹבֵעַ מְכַחֵיל | בְּלִי לְשָׂאל לְפֶשֶׁר צָבְעוּ | אוֹ עֶצֶם הַיּוֹתוּ.
בְּלִילָה, הִרְחַם מְאִיר | אֶת אֲרֻבַּע הַמְּטוֹת | בְּאֲרֻבַּע קְצוֹת
הַחֶדֶר | הָרוּחַ מִמְּתִיקָה רִיחוֹת יִסְמִין וַיַּעֲרָה | וְהִפְרִחַק -
שׁוֹרֵט אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ.

בְּבִקֹר נְקוּם | בִּין הַרְפָּה יְלָדִים, | נִכְנִיס אֶת חֲלוֹמוֹתֵינוּ
הַטְרִיִים | לְתוֹךְ לִבְנוֹ, וְנִסְגֵר הַיֵּטֵב | כְּמוֹ קֶפֶסֶת הַסַּנְדָּלִים
הַחֲדָשִׁים | הַמְּמַתִּינִים לְפֶסַח
וְנִחַפָּה | לַיֵד שְׁלָה, | שֶׁמְבֹאָא כְּבָר | בְּאֲרֻבַּע | תְּמַחֵק | עַד
שֶׁבֶע | וְחֹזֵר חֲלִילָה.

עדי שרף ג'יבלי - ילידת 1979, בת קיבוץ בית השיטה. כיום גרה בצורן שבשרון, נשואה ואם לשלושה. ביבליותרפיסטית, כותבת שירה ובעלת הבלוג 'גשרים'.

ענייני השעה

במדור זה החברים חוזמנים לפרסם מאמרי דעה בכל עניין אקטואלי.

לובי 99 / עמירם וייס

לשלטון, במקום בין ההון לשלטון. ל'טייקונים' יש בערך 220 לוביסטים בכנסת, שעובדים כדי לקדם את האינטרסים של בעלי ההון. ב'לובי 99' עובדים כיום חמישה לוביסטים ציבוריים ומנהל מחקר - כן ירבו!

אנחנו עובדים למען אותם 99% שאין להם ממון לשכירת לוביסטים, וכך אנחנו מחברים בין ההמון לשלטון. "בעלי ההון" של לובי 99 הוא הציבור הרחב.

במהלך השנה האחרונה התוודעתי לגוף הנקרא "לובי 99", ונוכחתי שהוא פועל ומביא לתוצאות, ולכן כדאי לתמוך בו. פעילותו של גוף זה הינה א-מפלגתית ומכוונת לקידום אינטרסים של כלל הציבור בישראל, אל מול האינטרסים של ה'טייקונים' ובעלי הממון בארץ. בכוונתי להציג באתר הזורע, מידי שבוע או שבועיים, חלק מהישגיו של הלובי, מתוך רצון להביא לידיעת חברים רבים ככל האפשר את פעילותו של הלובי והישגיו. כל זאת על מנת לצרף ללובי חברים נוספים - ככל שמספר הלוביסטים יגדל, כך יגדל גם מספר הנושאים בהם הלובי מטפל.

מתוך האתר של הלובי:

(<https://youtu.be/civDJ5qQXAM>)

"לובי 99 הוא ארגון ללא מטרת רווח, א-מפלגתי, שהוקם כדי לקדם, מול כלל מקבלי ההחלטות בישראל, את האינטרסים של הציבור הרחב, שאין לו ממון לשכירת לוביסטים. לובי 99 פועל כדי לשנות, לשפר ולתקן את המציאות החברתית-כלכלית בישראל, לקדם את הצדק החברתי, לצמצם את הפערים החברתיים ולהקטין את כוחם של בעלי ההון הגדול במסדרונות מקבלי ההחלטות, כל זאת באמצעות קידום מדיניות שתחבר בין ההמון

סיפור "הטוונטיטו הקטן" / יוחנן מעוז מוקדש לחג הקיבוץ הפ"ג (83)

שכתוב בפזמון:

טוונטיטו טו קטן אל תשכח הזמן
לפני עשר שנים
עלית אל החאן הברקת כגנדרן
שמחו החברים
היית הראשון בין יקנעם וקישון
מכל הטרקטורים.
הזמנים משתנים הפלחים מתחלפים
אתה נשאר תמיד.

מכיוון שזה היה הטרקטור היחיד, לפחות בשנים הראשונות, היה ייחוס מיוחד ללמוד לנהוג בו, וכך לימדו אחד את השני לעבוד על הטרקטור הזה. הפזמון מפרט את שמות הטרקטוריסטים, ומכיוון שאני מאלה שהכירו את כולם, כדאי לספר לדור "שלא ידע את יוסף" מי הם היו (זאת למרות שלרובם יש צאצאים בקיבוץ עד היום):

עליך מתלמד בכל עונה ועת
מגדעון ועד דן
גם רודי הזקן גם מאיר השמן.
גם יצחק השתקן.

בחג הקיבוץ ה-83, בשבוע שעבר, הושר על במת האירוע השיר "הטוונטיטו הקטן".

כמה ימים לפני חג הקיבוץ האחרון, פנה אלי ידידי אהרון בנארי וביקש ממני לשחזר את שיר הטוונטיטו הקטן, שמילותיו לא נמצאו. מצאתי אצלי שירון ישן מאחד מחגי הקיבוץ, והעברתי את הטקסט המבוקש. אני מנצל הזדמנות זו, ומעלה כמה זיכרונות על הטרקטור המפורסם ההוא, שזכה לכך שייכתב פזמון מיוחד עבורו. לפי מיטב זיכרוני, נכתב הפזמון לכבוד חג העשור של הקיבוץ, בשנת 1946. אנחנו, קבוצת "ניצנים", היינו בני 8 (בכתה ג') ולכן בהחלט זוכרים חלקים מן החג, וכמובן את הפזמון המפורסם הזה.

הטרקטור עצמו, הוא טרקטור זחל בעל 22 כ"ס ומונע במנוע נפט. הוא שוחזר ע"י אמנון פלד, יחד עם יתר הטרקטורים המשוחזרים, ומופיע יחד איתם בחג השבועות בקיבוץ. אבל בתקופה המדוברת הוא היה הראשון, כאשר מסביבו היו רק סוסים ופרדות, ששימשו לכל העבודות בשדה ובמשק. הטוונטיטו אפשר, לראשונה, לבצע עבודות יותר מסיביות, כגון חריש מעמיק וגרירה של כלי עיבוד יותר כבדים.

לפי מה שסופר לי, הטרקטור נסע על השרשראות מחדרה (יש להניח כ-6-7 שעות) ועלה לחאן, בדיוק כמו

מפואר בקיבוץ, כולל בארכיון, שבעצם נוסד על ידי חנה, אשתו. לכן אני יכול להרשות לעצמי להצטמצם בזיכרונותי האישיים מתקופה זו, כאשר הביוגרפיה האישית שלו מובטחת.

פרק מיוחד, שאולי לא סופר מספיק, שייך לתקופה שלאחר מלחמת העצמאות, בשנים 1949-1952. בנגב נשאר שטחי פלחה גדולים וריקים, שהיה צורך לעבד, גם כדי להבטיח את ריבונות המדינה, וגם כדי לייצר חיטה לקמח, שהיה מוצר יסוד במחסור חמור אחרי המלחמה. רוב קיבוצי הצפון, לרבות הזורע ומשמר העמק, גויסו למשימה. לרשות הזורע הועמדו כמה אלפי דונמים לעיבוד ליד קיבוץ להב וסמוך לקו הירוק, שהיה אז פרוץ ומסוכן למדי. מאיר ריכז את הפעילות הזאת. לרשותו הועמד טנדר 'מצ'וקמק' מסוג 'המבר', ואת הטוונטיטו הקטן העבירו לנגב, כדי לעבד ולזרוע את שטחי הפלחה האלה בתנאי בעל (ללא השקיה), בתקווה לגשמי חורף (שלא תמיד הגיעו). היום, במבט לאחור, קשה להבין את התנאים של אז, אבל באותם ימים זה היה בהחלט מעשה חלוצי נטו.

גם מאיר פרש מן הענף ועבר לעיסוקים אחרים בקיבוץ, כולל גזברות וענייני שילומים, וכן הקים את מעבדת הצילום.

יצחק לפידות היה ללא ספק איש מפתח בענף, שהיה מצד אחד שתקן, אבל בעל יכולת ראייה למרחק של התפתחות ופיתוח.

גם לו יש דור המשך מפואר בקיבוץ. גם הוא היה אחד מרכזי הענף הראשונים, אבל הבין מייד, שאחת הבעיות העיקריות של החקלאות בקיבוץ, היא בעיית עודף הרטיבות והניקוז של האדמות הכבדות בעמק המערבי, ולכן החל בפעילות האזורית לטיפול בבעיה.

יצחק נפטר בגיל צעיר ולכן יש לי מעט זיכרונות ממנו, כמובן. אני יודע שהיו לו ממשיכי דרך בתחום הניקוז - אורי אלוני, שנפל במלחמת השחרור, לרי אלאור, ובעיקר יואב ירון, שהתמיד והתמחה בתחום הניקוז. פתרון נוסף, שנמצא לבעיית עודף הלחות והרטיבות, היה הקמת בריכות הדגים וענף המדגה, שמייסדו היה מיכאל חרמוני.

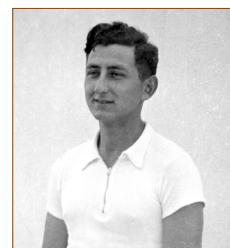
***

והינה, סביב סיפור הטוונטיטו הקטן, תרמתי גם אני מזיכרונותי, לזכרם של מייסדי הקיבוץ, ולטובת "הדור שלא ידע את יוסף".

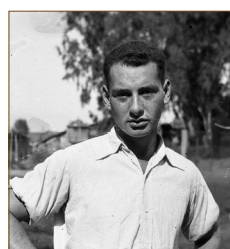
*בתמונה הראשית: ילדי "חמניות" על הטוונטיטו. צילם פריץ שלזינגר.

* מבוסס באופן מוחלט על זיכרונות אישיים. כל המרבה להעיר ולהאיר הרי זה משובח.

גדעון רפאל היה באמת הטרקטוריסט הראשון של הקיבוץ, והוא גם אביה של בכורת הקיבוץ, מיכל נתנאל. נדמה לי, שלא המשיך שנים רבות כטרקטוריסט, ומהר מאוד מילא תפקידים אחרים בקיבוץ. בהמשך עבד בשירות החוץ של המדינה, כולל כשגריר באו"ם ומנכ"ל משרד החוץ, בזמנו של אבא אבן כשר החוץ. גדעון עזב את הקיבוץ בעקבות פרשה שגרמה משבר חברתי עמוק מאוד בין החברים, ונקראה "המקרה". לא נפרט אותה כאן, ומי שמתעניין יכול לקרוא עליה בספרו של אשר בנארי "זיכרונות חלוץ מארץ אשכנז". פרטים נוספים על גדעון אפשר למצוא בוויקיפדיה.

דן ולך היה מותיקי הקיבוץ והתמיד שנים רבות בעבודה על הטרקטור, ובעיקר בהפעלת דחפור (בולדוזר), שהיתה אז התמחות מיוחדת בענף הפלחה. במלחמת השחרור התגייס לפלמ"ח ונפצע קשה בקרב על נבי סמואל. בהמשך חייו עבר לעבוד ב'פלסטופיל', התחתן עם הלן, לה היו שני בנים מנישואים קודמים, דוד וטומי, שהתחנכו בקיבוץ. נפטר בגיל צעיר.

אורי (רודי) בר נמנה עם מייסדי הקיבוץ ומייסדי ענף הפלחה. הכינוי "זקן" דבק בו, כי היה מבוגר בכמה שנים מיתר חברי הוורקלויטה. לפי חשבוני, אבי, אליהו מעוז, היה בן 27 בשנת ייסוד הקיבוץ, ולכן רודי היה בן 29, או לכל היותר 30, באותה שנה (מעורר מחשבות על בני ה-30 של היום...). בניגוד לשני הפלחים הקודמים, יש לרודי דור המשך מפואר בקיבוץ, ואולי לא במקרה הפך בנו, אילן, למומחה לרפואת זקנים, כמאמר הפזמון שכנראה חזה את הנולד.

לפי זיכרוני, רודי לא התמיד שנים רבות בענף הפלחה, אלא מילא תפקידי מפתח בקיבוץ, כגון מזכיר ושליח. גם הוא עבר מענף הפלחה לעבודה במפעל 'פלסטופיל', שנחשבה אז עבודה קלה ונוחה יותר. אבל את עיקר מרצו הקדיש לפיתוח מוזאון וילפריד ישראל, והתמחה בתחום זה. קידום ופיתוח המוזאון למצבו כיום, הם לא מעט בזכותו.

מאיר נהב גם הוא מותיקי הקיבוץ ומייסדי הענף. לפי זיכרוני, היה גם מרכז הענף בשנותיו הראשונות, והתמיד בענף די הרבה שנים, כפי שיסופר על כך בהמשך. גם למאיר יש דור המשך

החופש הגדול

עם יציאתם של תלמידי בית הספר לחופשת הקיץ, הבה ניזכר בקייטנות של פעם, שהתקיימו ברובן בסמוך לחופים (נהריה, טנטורה, גשר הזינו, חולון ועוד). אמנם בחדרים לא היה מזגן וגם לא Wi-Fi, אבל היה להם ים נקי, מיטה (לפעמים) ואוכל מזין. מי צריך יותר מזה? / צוות הארכיון

מקייטנות ומחנרות

(מפי מחנכים וילדים)

הנה הסתיימה הקייטנה בטנטורה והילדים חזרו הביתה. קשה להשוות את הקייטנה הזו עם קודמות לה, כי לכל אחת יש משהו מיוחד. לפני שנתיים היו ילדינו בראש הנקרה. שם נחנו בעיקר מן הנוף והסביבה היפה שנתנה אפשרויות אין גבול לטיולים. מאידך לקו התנאים הסניטאריים. היה מחסור במים, הילדים שכבו על מזרונים ללא מיטה, הכנין בתלקו מלוכלך ומוזנח ושרצו בו חולדות לרוב. במעגן מיכאל (לפני שנח) היתה קייטנה קשה לילדים. טוב הוסכבו על מזרונים, הטעם על מצע של חול ובמטכנות אוהל. ייתוסים היו לרוב, אך במשך הזום לא היה צל והילדים לא יכלו לנוח כשעות הצהריים. בסתי הקייטנות היה החוף מרוחק מן המחנה וליים הלכנו מרחק של 15-20 רגע. מכל הבאינות הנטיל הצטיינה קייטנת טנטורה דהשתא. אם אנחנו סולחים את הילדים לקייטנה, כדי שסם ינאו לטיולים, הרי אז אין טנטורה המקום המתאים לכך. אך אם נרצה, כי ינוח: ויבראו (ולדעתי זהו העיקר) הרי אין בטנטורה. חוף הים נמצא במרחק 200 מ' מחדר האוכל ובכל רגע אפשר לכנס את הילדים לארוחת ביניים. הילדים ישנו על מיטות ויכלו לנוח, אם רק רצו בכך. לפי רשמי חזרו הילדים מקייטנה זאת, כשהם מרוצים מאד...

קטע מתוך סיכום הקייטנה בטנטורה. כתב המחנך מנחם ראובני. פורסם ב"בשער" 7.8.1954.

חברת הילדים בקייטנה, צילם: אשר בנארי. 1948

חיבור על הקיטנה / עיריית האורן

בבוקר קמנו עליזים אך עוד לא רע-
 צנים. למח? שאלו אותנו כמה? למה
 לא נסעתם כבר? לא ענינו מרוב
 שמחתנו. התלבטנו והתרחצנו וכה חיכי-
 נו. ולרוב מזלנו הודיעו לנו: האושו
 מקולקל. תסעו רק בשתיים וחצי.
 התעצבנו מאד. אך אמרו לנו: תלכו
 לבריכה ותאכלו בחדר האוכל ותלכו
 לתורים ליסון עד שתיים וחצי ומך היה:
 הלכנו לבריכה ותלכנו לאכול בחדר האו-
 כל ואחר הלכנו לתורים ליסון ופתאם
 באו הילדים צועקים וברגשים: האושו
 בא, האושו בא. אז רצנו לאושו ושמנו
 עליו את כל הדברים ונסענו.
 סוף

ילדי חמנית בקייטנה. שנות ה-40

מרשמי הילדים:

הקיטנה הזאת היתה הכי מוצלחת מכל
 הקיטנות שהיו לנו כבר פעם...
 א) האוכל היה מצוין, כל יום ביצה
 ופעמיים שניצל, פעם אחת ברוז.
 חוץ מפעמיים היה לנו תמיד לארוחת
 עשר מלון, פעמיים סלט פירות מענבים,
 תפוזים ומלונים, תפוחים וחלב.
 היינו כל יום 4 שעות בים...
 המטרוקית היא לב הקיטנה, קוראת
 להתעמלות בוקר, לארוחות קוראת לים
 וליצאה ממנו. המטרוקית שורקת, לוב-
 טים בגדים, המטרוקית שורקת פוטטים
 בגדים...
 ..עלינו, כמה ילדים, על סירה ולפתע
 בא איש והתחיל מתחמם. אזירדנו מהסירה
 והלכנו לאי קרוב. שם מצאנו סתי
 מדוזות.
 ... בערב הלכנו ורצינו לראות, איך
 יוצאים לדיג. אבל לא ראינו, כי יצאו
 יותר מאוחר.
 בערב האחרון ערכנו מסיבת פרידה לקיט-
 נה. חיברו סירים והצגות ומנחם קנה
 בחיפה טפצות ופיצץ אותם.
 אחר-כך הלכנו לים ושם צלינו טרטנים.
 יום אחד בקיט אנד את המטרוקית שלו.
 אז כל הקיטנה שמדה על הראש, כי בלי
 מטרוקית אין קיטנה ולבקיט היה מצב
 רוח למה שאיבד את המטרוקית שלו ובי-
 קש את מנחם שיקנה לו מטרוקית בחיפה
 ועד שמנחם הביא לו מטרוקית חדשה כבר
 מצא רטאל את האחרת.
 (לקט קטן משטע החיבורים, שירים
 והצגות שהוגשו למערכת ע"י האיטכולים)

רשמים מהקייטנה בטנטורה. כתבה עיריית שלייסנר (שדמון) ב-9. פורסם ב"בשער" 7.8.1954

קייטנה בטנטורה. 1952

על חשיבה, התנהלות ופעולה מהירה לעומת איטית

אנשים החושבים ומגיבים מהר, מרשימים אותנו ב"חריפות שכלם". גם עובדים הממלאים את המטלות שלהם מהר יותר מאחרים, מקבלים הערכה גבוהה ומקודמים יותר. מקור ה"חשיבה המהירה" הינו ב"קיצורי דרך" במוח, המבוססים על הנחות, הרגלים, ידע ומידע מוקדם וגם פרדיגמות. התהליך מתבצע באופן דומה למנגנון ה"ברח או הילחם" הקדום שלנו, ולכן גם מוצלח מאוד במהירות הביצוע. לעומת זאת, "חשיבת עומק" מתנהלת לאט יותר, בחלק החדש יותר של המוח (במונחים אבולוציוניים) ומצליבה מידע חדש עם מידע קיים (ידע) לקבלת מסקנה מדויקת ושלמה יותר.

האם "חשיבה מהירה" היא המדד החשוב ביותר להערכת יכולות ואינטליגנציה? והאם מי ש"חושב לאט" או "מתנהל לאט" הוא בעל אינטליגנציה ויכולות נמוכות יותר?

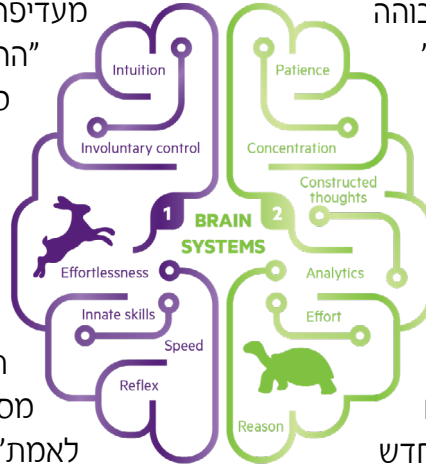
מבחינת אספקט התוצאה, בשני המקרים אנו עשויים לקבל "תוצאות שגויות" או גרועות באיכותם. אבל אם נניח שבשני המקרים מדובר באנשים בעלי IQ וידע דומה, נבחין בכמה הבדלים:

חשיבה מהירה נותנת מענה מהיר, לצרכי קידום מהיר של נושאים שוטפים. אבל "חשיבת עומק", איטית יותר, תיתן מענה איכותי יותר לניתוח מצב נוכחי ותכנון עתידי.

מבחינת ההבדל התרבותי, נוכל להבחין כי "תרבות האינסטנט", ההולכת ומשתלטת על העולם המערבי, מעדיפה באופן ברור את התנהלות וקווי האופי של "החשיבה המהירה". אנשים כבר לא קוראים ספרי עומק כמו פעם, או מאמרים ארוכים ברשת, אלא קוראים פוסטים (קצרים ככל האפשר ועדיף עם תמונה/סרטון) ברשתות החברתיות ו"מצייצים", במקום לכתוב טענה מנומקת בעלת בסיס עובדתי בדוק.

תפישתו וחזונו של גבלס כי "אם תחזור מספיק פעמים על המסר שלך הוא יהפוך לאמת", דחקה לשוליים את מנגנוני בדיקת העובדות, ניתוחם הלוגי ובכלל את "חשיבת העומק" בקרב ההמונים.

כיום, נראה שכבר אין רצון/ צורך/ עניין/ אומץ לחשוב על הדברים, אלא פשוט להעביר את הסיסמה התורנית הלאה. שתהיה שבת של "חשיבה עמוקה" לכולכם! ■

טיפת מיתולוגיה / אהוד דור

הדובה הגדולה

אַרְטֵמִיס (דִיאָנָה אצל הרומאים), אֵלַת הַצִּיד הַבְּתוּלָה, הַקְּפִידָה שֶׁבְּנוֹת לְוִיָּתָהּ תִּהְיֶינָה בְּתוּלוֹת כְּמוֹתֶיהָ. קְלִיסְטוֹ הִיפָה הָעֲרִיצָה אֶת אַרְטֵמִיס וְהִצְטַרְפָה לְבָנוֹת הַלוֹוִיָּה שֶׁלָּהּ, כְּשֶׁהִיא מִקְבֵּלֶת עַל עֲצֵמָהּ אֶת כָּל תְּנָאִיה שֶׁל הָאֵלָה.

זֶאֱוֹס, מֶלֶךְ הָאֵלִים, הִתְאַהֵב בְּקְלִיסְטוֹ יַפֵּת הַתּוֹאֵר וְהַחֵל מִתְגַּנֵּב אֵלֶיהָ, כְּשֶׁהוּא עוֹטֵה עָלָיו אֶת דְּמוֹתֶיהָ שֶׁל אַרְטֵמִיס. קְלִיסְטוֹ, שֶׁהוּא מְנַסִּינֹת הַהִתְקַרְבוֹת שֶׁל גְּבִירָתָהּ, שִׂמְחָה לְהִתְמַסֵּר לָהּ.

בְּיוֹם בְּהִיר אֶחָד, שְׁעָה שֶׁרַחְצָה בְּעִירוֹם בְּנֵהָר עִם חֲבֵרוֹתֶיהָ, הִתְגַּלָּה הַרִיוֹנָה. אַרְטֵמִיס, חֲמַת הַמִּזְג, הִפְכָה אֹתָהּ לְדוּבָה בְּרַגַע בּוֹ נוֹלַד בְּנָהּ, אַרְקֶס.

אַרְקֶס בָּגַר וְהָיָה לְצִיד נִלְהָב. פַּעַם אַחַת, כְּאִשֶּׁר יֵצֵא לִיעַר לְצוּד, הִתְגַּלְתָּה לְעֵינָיו דוּבָה גְּדוּלָה, שֶׁלֹּא הִיָּתָה אֶלָּא קְלִיסְטוֹ אִמּוֹ. הָאֵם הִנְרַגְשָׁת שֶׁכָּחָה שֶׁהִיא בְּדְמוֹת דוּבָה וְרָצָה בְּשִׂמְחָה אֶל בְּנָהּ. אַרְקֶס, הַצִּיד הַמְּנוּסָה, שִׁלַּף אֶת קִשְׁתּוֹ וְיָרָה חֵץ, אֲשֶׁר הִמִּית אֶת הַדוּבָה הַמִּסְתַּעֶרֶת עָלָיו.

זֶאֱוֹס הִרְחוּם וְהַחֲנוּן לֹא שִׁכַּח אֶת אֲהַבְתּוֹ לְקְלִיסְטוֹ וְהִצִּיבָה בְּרַקִּיעַ, כְּקְבוּצַת הַכּוֹכָבִים הַגְּדוּלָה.

שבת שלום (עם לא דוברים וכן יער) אהוד דור

רובנס, קליסטו זאוס המחופש לארטמיס, 1613 (הנשר שברקע הוא סמלו של זאוס)

נופית, על מנת להשלים את החצי השני של קטע 11, שהתחיל לפני שלושה שבועות במושב **אלון הגליל**, ויסתיים הלילה במושב **כפר חסידים**, אם לא נתברר בחושך. השעה - רבע לתשע בערב, הירח אוטוטו עולה לשמים, אבל רק אוטוטו, כלומר אסור עדיין לצאת לחפש שידוך ו/או את סימוני השביל. גיל מנצל את הדקות המעטות שנותרו עד כניסת החג לבישול קפה שחור בטעם גן עדן, והנה הוא עולה לשמיים (הירח, לא גיל!)! לגימה אחרונה מספולוי הנירוסטה, והכוח יוצא לדרכו. לא בטוח שכל קוראינו חיפשו אי פעם סימוני שביל בליל ירח מלא, לכן נספר לכם שזה ממש לא קשה למצוא אותם, כל עוד הסימונים קרובים אחד לשני, כל עוד השביל עובר בתוך ואדי וכל עוד לא נרדמים. הנוף לאור הירח המלא נפלא, בין אם אתם ב"שביל ישראל" ובין אם אתם בריצת לילה של מועצה אזורת מגידו. גם אם לא רואים כמעט שום דבר, שביל ישראל כל כך רומנטי! למרות שבהתחלה עדיין די חם (שלושים מעלות ב"צל"), והלחות שמתקרבת ל-100% גורמת לכוח להזיע (כמו חמורו של המשיח) בעלייה **לכביש טבעון - רכסים**, באלוהים! זה שווה כל רגע! אפרופו אלוהים, אחרי שעתיים הליכה, בהן מצאנו, בעזרת השם והלבנה במילואה, את כל סימוני השביל, החליט כנראה היושב במרומים, שהוא הולך לעזור למישהו אחר, ונוטש אותנו. התוצאה קשה: הירח מתכסה בעננים וסימוני השביל נעלמים ואינם, ובעברית: התברברנו! הכוח, שתורגל במצב דומה שקרה לנו בקטע 4 בעין זבד, מתפצל לכוחות משנה ומתחיל לסרוק בחשיכה את השטח בעזרת פנסים. אחרי חצי שעה של חיפושים נשמעת לפתע קריאה מכיוונו של עמירם וייס: "אאוריקה! מצאתי!" כולם כונסים אל ארכימדס (וייס), איש לא הלך לאיבוד, והשביל מעלה אותנו אל הגבעות היפהפיות שמדרום לכפר איבטיין, של מריה לוקס. ליד בור מים עתיק, התצפית כאן מדהימה, ורואים המון אורות בכל הכיוונים: חיפה והקריות בצפון, יקנעם בדרום, רמת טבעון במזרח ועפולה בדרום מזרח. הח"מ משוכנע שהאורות הגבוהים בקצה האופק מגיעים אלינו מעבר הירדן, אך לא כל השביליסטים מסכימים איתו... על דבר אחד כולם מסכימים: יופי כזה לא רואים בכל יום, אפילו אם זה לילה, מה גם שמזג האוויר השתפר פלאים - החום והלחות פינו את מקומם לקרירות נעימה. מכאן מתחילה ירידה אל כפר הנוער הדתי של המועצה המקומית **רכסים**, וממנה הדרך כבר קצרה אל מושב **כפר חסידים**, שם ממתינה לנו בסבלנות המכונית שלנו. סיכום: אין על שביל ישראל, גם בלילה!

■ בשם השביליסטים - ניר רענן

ספר פתוח, מדפיו עולים בניינים. על הבניין השמאלי סמל הכנסייה הרוסית. צייר: ריימונד אליס רשמים ותמונות מהביקור של ריימונד ברוסיה - בגיליון הבא.

שביליסטים יומן מסע

קטע 11 ב'

ט"ו באב - חג האהבה ל"שביל ישראל"

בימי בית ראשון העלזים, ביום ט"ו באב היו בנות ירושלים לובשות בגדים לבנים שאולים (כדי לא לבייש את מי שידה אינה משגת להזמין באינטרנט חבילת בגדים יפים), ויוצאות לחולל בכרמים לאור הירח המלא, כדי למצוא שידוך. בתאורה הרומנטית של ירח מלא אפשר **למצוא שידוך**, ואפשר למצוא גם את סימוני הכתום - כחול - לבן של "שביל ישראל", אפילו בחום יולי - אוגוסט. בהתאם לכך, כוח השביליסטים (עמירם וייס! גיל מאיר, יוסי שמע, לורן הול, אלי שובל מיקנעם, על שני ילדיו והח"מ) מתייצב ביום חג האהבה, ט"ו באב (אמצע אוגוסט, 2016), בישוב הקהילתי

הברכים והשפדים

בני ישראל עדיין במדבר, כבר רואים את קץ המסע. עוד כמה מהמורות והדרך לארץ המובטחת נראית בטוחה. בלק בן ציפור, מלך מואב, רואה איך הביסו הישראלים את האמורים והוא פוחד. מכל הפתרונות האפשריים (מהלך מדיני, קריאה לעזרה ממעצמה עולמית או התגייסות כללית להגנת ארצו), הוא מוצא פתרון, שהיום נקרא "פולסא דנורא", ובלשון המקרא:

"וְעַתָּה לְכֵה-נָא אֶרְהֶ לִי אֶת-הָעַם הַזֶּה, כִּי-עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי--אִוְלִי אוּכַל נִכְה-בוּ, וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן-הָאָרֶץ: כִּי יִדְעַתִּי, אֵת אֲשֶׁר-תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ, וְאֲשֶׁר תֵּאָר, יוֹאֵר." (במדבר כ"ב, ו)

כלומר, בלק ציפה שהישועה לעמו תבוא מהמכשף המקובל, בלעם. והסיפור ידוע: בלעם - המכיר בעליונותו של אלוהים שלנו - לא מצליח להמרות את פיו, וכל ניסיונותיו לקלל את בני ישראל הופכים לברכה. אנו נזכור לעד את אמרתו "מה-טבו אהליך, יעקב; מִשְׁפְּנֵתֶיךָ, יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ"ד, ה'), וגם את "הן-עם פְּלִבִּיא יָקוּם, וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא; לֹא יִשְׁכַּב עַד-יֵאכַל טָרְף, וְדָם-חֲלָלִים יִשְׁתֶּה." (במדבר כ"ג, ד)

כך נראה עם חזק, המתגבש תקופה ארוכה בתנאים קשים. ולמרות שאנו יודעים, שהדברים לא בדיוק כך, הרי הרושם ויחסי הציבור של השבטים הנוודים, העולים מן המדבר, עשו את שלהם.

בני ישראל נחים על זרי הדפנה בשיטים ומחכים. סוג של תקופת המתנה לקריאה להיכנס לארץ ישראל. ובניתיים? כמו כל צבא בוטח ומנצח, זה הזמן להשתעשע עם נשים, לא חשוב של מי. הפמיניזם רחוק מבני ישראל אלפי שנים, ואין מי שיעצור בהם:

"וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל, בְּשֵׁטִים; וַיַּחַל הָעָם, לְזַנּוֹת אֶל-בָּנוֹת מוֹאָב." (במדבר כ"ה, א)

משה, שסולד מההפקרות המינית, מקבל החלטה לחסל את פורעי החוק, ואז החלה מגיפה שהמיתה אלפים רבים.

באותו הזמן ממש: "וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא, וַיִּקְרַב אֶל-אֶחָיו אֶת-הַמְּדִינִית, לְעֵינֵי מֹשֶׁה, וּלְעֵינֵי כָל-עַדְת׃ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל; וְהֵמָּה בָּכִים, פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד." (במדבר כ"ה, ו)

זה היה זמרי בן סלוא, מחשובי שבט שמעון. פנחס הכהן, הנכד של אהרון הכהן, אחז ברומח, שיפד בו את השניים ובכך עצר את המגיפה, שכילתה 24,000 חללים.

כפרס על הרצח, זכה פנחס בכהונת עולם, לו ולצאצאיו. מעניין איך בימינו היו הערכאות המשפטיות מתייחסות לפנחס, הנחשב במקרא לגיבור. ממקרה זה נוצר

הפתגם: "עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס". אחרי טראומה שכזאת, יש לאסוף את השברים. מה נשאר לנו? שואל משה ופוקד את העם. עם כל הצרות - למעלה משש מאות אלף יוצאי צבא. לא רע.

ועוד משהו לפני הכניסה לארץ - פרצלציה - חלוקת הנחלות לשבטים. כיצד מחלקים? גודל הנחלה יחסית לגודל השבט. ואיך בוחרים את מיקום הנחלות? בהגרלה... חלוקה שוויונית, ללא העדפה וללא אפליה. הלואי בימינו... ללא אפליה? הבה ונקרא:

"וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צְלָפְחָד, בְּן-חֲפַר בֶּן-גִּלְעָד בֶּן-מְכִיר בֶּן-מְנַשֶּׁה, לְמִשְׁפַּחַת, מְנַשֶּׁה בֶּן-יוֹסֵף; וְאֵלֶּה, שְׁמוֹת בְּנֹתָיו--מַחֲלָה נָעָה, וְחַגְלָה וּמְלָכָה וְתַרְצָה. וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה, וּלְפְנֵי אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן, וּלְפְנֵי הַנְּשִׂאִים, וְכָל-הָעֵדָה--פָּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד, לֵאמֹר. אֲבִינִי, מִת בַּמִּדְבָּר, וְהוּא לֹא-הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעָדִים עִל-ה', בְּעַדְת-קִרְח: כִּי-בְחֻטְאֹו מִת, וּבָנִים לֹא-הָיוּ לוֹ. לָמָּה יִגְרַע שְׁם-אֲבִינִי מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ, כִּי אֵין לוֹ בֶּן; תִּנְהַלְנֶה לָנוּ אַחְזָה, בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינִי. וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפָּטָו, לִפְנֵי ה'." (במדבר כ"ז, א-ה')

בלעם, האתון והמלאך. רמברנדט, 1626.

הכלל, בתקופה ההיא, היה שהרכוש הוא נחלת הגברים בלבד, ולנשים אין חלק בנכסים, כולל קרקעות. בנות צלפחד ערערו על הכלל המפלה הזה, ומשה -

המתגלה כאן בגדולתו - אינו דוחה על הסף את טענתן על סמך כלל קיים, אלא פונה ביזמתו לערכאה גבוהה: "וַיֹּאמֶר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר בְּנֹת צְלָפְחָד דִּבְרַת--נָתַן תִּתֵּן לָהֶם אַחְזַת נַחֲלָה, בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִיהֶם; וְהִעֲבַרְתָּ אֶת-נַחֲלַת אֲבִיהֶן, לָהֶן." (במדבר כ"ז, ו-ז)

אלוהים מכיר בצדקת בנות צלפחד וקובע הלכה תקדימית, המסדירה את זכויותיהן של נשים יורשות. ומה אנו לומדים? לא בושה להודות שעיקרון או החלטה קודמת, שלך או של קודמך, לא תקפה ויש לשנות אותה. החלטות כאלה הן סימן לבגרות וגדלות רוח של מנהיגים.

לידיעת הבוחרים והנבחרים בעוד כחודשיים...

**"זה לא איך
שקוראים לך,
זה למה שאתה
עונה"**

פתגם אפריקאי

לו הינו שְׁתֵּי יָדַי / תרצה אתר

וְלִפְסִירוֹת שְׁעַל הַיָּם הַיִּתִּי מִנְחָשֶׁת
מֵה יָבוֹא
וְאִם יִהְיֶה אַחַר
וְאִדְעָ שֶׁהַפִּירוֹת הַיְשָׁנוֹת
אֵינָן שְׁבוֹת לְחוּף,
אִם הַלֵּב שֶׁבְּתוֹכָן אַחַר.

לו הינו שְׁתֵּי יָדַי
אֲרָפוֹת יוֹתֵר,
הַיִּתִּי עַל הָאֶפֶק מִתְמַתַּחַת לְאֵטִי
אוּ מֵהָר
וְצִנְאָרֵי שׁוֹטְחַת עַל הַחוּל
לְרֵאוֹת סְבִיבֵי
הַרְבֵּה יוֹתֵר

מתוך "עיר הירח", הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1979.

לוח מודעות

**"בבית חלומתיי, אשר בראש גבעה
תנור גדול אבנה ואש תמיד תבער
וחלונות שבעה וארובה גבוהה
בבית חלומתיי אשר בראש גבעה..."**

דיירים חדשים יקרים,
אולי ביתכם החדש שוכן דווקא בעמק ולא על גבעה,
ואולי אין בו תנור גדול או ארובה גבוהה,
אך אנו בטוחים שהוא בית חלומתיכם, כפי שמתארת
נעמי שמר בשירה.

בשם כל קיבוץ הזורע, אנו, חברי וועדת קליטה, רוצים
לברך את בואכם ואת בחירתכם בקיבוץ הזורע כבית.

ברוכים תהיו: משפחת חזן, משפחת דור, משפחת זינגר-
שמאי, משפחת גרינשטיין, משפחות מוריס (אורן ואורי),
משפחת בסיל ומשפחת שני.

ברכות חמות שלוחות
למורן וגיל סולומון,
עם קבלתם לחברות
בקיבוץ.

מאחלים לכם ימים
טובים ושמחים, מלאים
בעשיה, שותפות, קהילה
וחברות טובה.

שמחים שאתם איתנו!
מכל הלב, וועדת קליטה.

מזל טוב

לדובי זמר
ליום הולדת 70!
חאכלים לך
בריאות ונחת לרוב

**"זה שיר אהבה פשוט, פשוט שיר
אהבה"
אוהבים לכתוב שירה? הבמה
שלכם!**

• אז מה עושים?

1. כותבים שיר אהבה ברוח ט"ו באב, באורך של 2-4 דקות.
2. שולחים עד ה-15.7 ל-mayagomi@gmail.com מתוך כל הקטעים שיישילחו, יבחרו כ-10 קטעים, שיצריהם יציגו על הבמה.

לפרטים נוספים, ניתן לפנות לשירז כהן או למיה גושן (מזרחי).

**מסיבת
קיץ**

שישי | 19.7 | 12:30
עלות כניסה 50 ₪
הכניסה מגיל 18 בלבד

טוֹצֵי וְאִירִיס

תיקון טעות

בגיליון הקודם נפלה טעות במדור
"התנדבות-עזרה-תרומה": מבין ילדיו של עומרי רפאלי
הושמט שמו של בנו הבכור - שיאון.
משפחת רפאלי - עמכם הסליחה.

10 שאלות ותשובות עם לנה נוימרק

גיל: 72 **מצב משפחתי:** נשואה מזה 41 שנה למנחם. אימא של שלומית ועופר וסבתא לשתי נכדות - אביגיל ונטע.
מקצוע: יצאה לפנסיה לפני חצי שנה, לאחר כ-40 שנות עבודה בפלסטופיל, כאשר ב-30 השנים האחרונות עבדה במחלקת הייצוא של המפעל.

נסיעות. אילו יכולתי להחזיר את הגלגל אחורנית, הייתי בוחרת בלימודים בתחום מדעי הרוח והחברה או במקצוע פארא-רפואי.

7 משהו שאת שואפת להגשים בעתיד?

יש לי חלום לכתוב, יחד עם בנות הדוד שלי, ספר על המשפחה של אבא שלי. המשפחה חייתה דורות רבים באמסטרדם. סבא שלי נולד, לא פחות ולא יותר, בבית שהיה בעבר ביתו של הצייר רמברנדט. יש חלקי מידע שהצטברו עם השנים, ואנחנו מרגישות רצון לקבצם בספר. כרגע זה בגדר שאיפה, שעדיין לא נמצאת על סדר היום, משום שלפני כן מצפה לי משימה אחרת - לעשות סדר במסמכים רבים מאוד, שאימי הורשה לי. כאשר רבים מאתם מסמכים יש לתרגם מהולנדית, ויש גם צורך להעמיק חקר ולחפש מידע נוסף.

8 ספרי משהו שלא יודעים עליך.

הייתי חברת גרעין נח"ל של תנועת הצופים, שהשלים את קיבוץ תל קציר. הגענו לשם לפני מלחמת ששת הימים, ובתקופת ההמתנה והמלחמה עצמה הבנים נלחמו במסגרת גדוד 50, בשעה שאנחנו הבנות, נשארו בקיבוץ. תל קציר היה חשוף להפגזות מהרמה הסורית ואני, כמטפלת בגן הילדים בקיבוץ, שהייתי את כל ימי המלחמה במקלט עם הילדים. לפני כשנתיים שידרו בערוץ 10 כתבה על ילדי המקלטים של תל קציר ועין גב, ואני מופיעה שם. (ראו [קישור](#) לכתבה מ-0:48 ועד 1:01 ותוכלו לנסות לזהות את לנה). **אנקדוטה:** בשעה שאני שהייתי במקלט בתל קציר, תחת הפגזה ישירה שנחתה על חדר האוכל של הקיבוץ, מנחם צפה לעבר תל קציר, כמילואימניק צעיר בכוח נט. שישב בדגניה ב'. לקח עוד שנים עד שנפגשנו וחברנו את חוטי המקריות.

9 תכונה אחת בך שהיית שמחה להיפרד ממנה.

אומרים על יוצאי הולנד שאנחנו "סופר ייקים". הייתי שמחה להיפרד מעודף הדייקנות שלי, כי זה גוזל המון השקעה וזמן.

10 משהו שמכעיס אותך ומשהו שאת אוהבת בהזרע?

מפריע לי: שאין די חשיבה לטווח רחוק בקיבוץ, ובעיקר מטפלים בבעיות הבערות, בלי לתכנן מעבר לעכשווי, ואין תכניות רב-שנתיות. כך לדוגמא, חסר לי יותר תכנון וחשיבה לעתיד על תחזוקת מבני הציבור, נגישות לאתרים שונים וכדומה. תוכנית החניות שהוצגה בפנינו היא דוגמא לניסיון בכיוון הנכון, של תכנון לטווח ארוך, אבל לא ברור מה מזה יצא בכלל אל הפועל, ומתי. **אוהבת:** את השקט, הנוף הירוק והאוויר הצח, כאשר לא מקלקלים אותו עם עשן הקמינים (ראו סעיף למעלה לגבי דברים שמפריעים). אוהבת גם את התרבות בתוצרת עצמית ואת הערבות ההדדית, שנשמרת אצלנו למרות השינוי באורחות חיינו.

תודה ללנה נוימרק על גילוי הלב והנכונות לחשוף מעט מעצמו לכולנו.

להתראות בעיתון הבא עם "גיבור" או "גיבורה" נוספים שמוכנים לחשוף בפנינו מעט מרחשי, הרהורי וסודות ליבם. ובינתיים, תחשבו מה אתם הייתם עונים. ראיון: דני נהב

1 מה הזיכרון הראשון שלך?

לא זיכרון ראשון, אבל זיכרון מהאירוע המשמעותי ביותר בילדותי ובחיי: אני בת שמונה, ביום העליה לארץ בינואר 1955, ביחד עם הוריי ואחותי בת החמש. עזבנו את אמסטרדם ונחתנו בנמל תעופה לוד (כך נקרא לפני ששמו הוסב לנתב"ג). אני זוכרת במיוחד את לבושה של בת דודתי הגדולה, אותה ראיתי מעבר לקיר הזכוכית, עומדת בין מקבלי הפנים ומחכה לנו. היא הייתה לבושה בחצאית וגרביים קצרות, בשעה שאני לבושה במעיל חורף כבד וחם, שאיתו עזבתי את אמסטרדם הקרה. (ראו תמונה מצורפת שלי עם הוריי ואחותי, בלבוש שהתאים לרחובות אמסטרדם ופחות לישראל).

זיכרון נוסף מהתקופה הראשונה לעלייתנו ארצה, היה ממגוריו בבית הדודים ברמת-גן. דודתי הייתה רופאת שיניים, ואחותי ואני "זכינו" לישון בחדר ההמתנה של המרפאה, בשעה שההורים ישנו על מיטות מתקפלות בתוך המרפאה, בין כלי העבודה, כל זאת עד שעברנו, לאחר מספר חודשים, לבית משלנו בתל-אביב.

2 מה הדבר האחרון שחיפשת ב"גוגל"?

ארכיון "ארולסן": זה שמו של אתר מקוון חדש, המרכז מידע מתוך ארכיונים ומקורות אחרים, על קורבנות מלחמת העולם השנייה. הסתקרנתי לראות מה יש באתר, ותוך כדי שיטוט מצאתי את כרטיס הרישום של אבא שלי ביוזרנט.

3 מהו התחביב הכי משמעותי שלך כיום?

מלאכת יד, כבר המון שנים - אוהבת לרקום, לתפור, לתקן בגדים, לסרוג, וכדומה. עד עכשיו מימשתי את התחביב בעיקר בערב מול הטלוויזיה, אבל כעת, לאחר הפרישה לגמלאות יהיה לי מן הסתם גם יותר זמן לתחביב זה.

4 מהו החטא הקטן שלך (ה"גילטי-פלז'ר")?

אני מתה על יוגורט עם קציפת לימון. הוא מזכיר לי את קציפת הלימון שאימא שלי הכינה לאירועים מיוחדים. אני אוכלת את זה כשבא לי להתפנק, על אף שיודעת שזה לא בדיוק מאכל בריא - יש בו 170 קלוריות יותר מידי וגם הרבה סוכר.

5 אם היו נותנים לך שעה - היכן בעולם היית רוצה להיות?

באמסטרדם של לפני מלחמת העולם השנייה. הייתה שם קהילה יהודית מאוד תוססת. הייתי רוצה לפגוש שם את קרובי משפחתי, שנספו בשואה ולא זכיתי להכיר, ולחוש את האווירה המיוחדת, של החיים היהודיים שם.

6 מהו הפספוס שלך?

לצערי, לא השלמתי לימודים אקדמאיים. למדתי במשך שנתיים ביולוגיה באוניברסיטת תל-אביב, ומסיבות שונות לא המשכתי. במקום זאת הפכתי להיות מורת דרך ובהמשך פקידה במשרד